EER

© Hans Smit 2010
Eerste druk 2026
ISBN: 9789403952185
publishnl.bookmundo.com/hanssmit
Coverontwerp met behulp van AI

Hans Smit

EER

misdaadroman

PROLOOG

De klant in de kledingzaak stond nu al bijna twintig minuten te wachten en niemand scheen zich nog om hem te bekommeren. Nadat hij de stof voor zijn maatpakken had uitgezocht en de kleermaker uitgebreid zijn maten opgenomen had, iets waar hij een gruwelijke hekel aan had – die vaardige handen van de iets te kleffe mannen die schaamteloos hun weg vonden, ook naar die gedeeltes van zijn lichaam die hij als strikt privédomein beschouwde – werd hij aan zijn lot overgelaten en was het wachten begonnen. Eerst had hij een tijdje in een wat ongemakkelijke fauteuil gezeten, nu drentelde hij een beetje rond. Tussen de etalagepoppen door keek hij naar buiten, naar het troosteloze natte wegdek van de Amsterdamse P.C. Hooftstraat. En naar het winkelend publiek dat voorbijsnelde zonder een blik opzij te werpen.

Ineens wist hij het. Het was de geur. Of beter het ontbreken ervan.

Zelfs hier in deze klassezaak, die rook naar scheerwol, vakkundig verzorgd leer en gepolitoerde kledingkasten, kon je het ruiken. Een vage geur van natte kranten die je altijd rook als je in dit land een ruimte binnen kwam, niet te verdoezelen met een teveel aan parfum of eau-de-toilette. Wat aten deze mensen dat ze nergens naar roken? Het land waar hij vandaan kwam lag toch ook ten westen van de Kaukasus. Dezelfde mensensoort, maar toch geen enkele herkenning als het ging om de lichaamsgeur. Dat de chinees een westerling vond ruiken naar een natte hond, daar kon hij zich iets bij voorstellen. Maar dit was Europa! Als je in zijn geboortestreek, de Moldavische bergen in het oosten van Roemenië, een bus of trein binnenstapte, hoefde je niet te raden wat je medereizigers de dag tevoren hadden gegeten: in ieder geval knoflook, tijm,

rozemarijn en nog een kakofonie van andere geuren die door de poriën hun huid verlieten en zich mengden met de royale vleugen okselzweet en kippenstront.
Dat was leven, dit hier stonk het naar een zompig moeras.
Zijn blik richtte zich omhoog naar de wat armoedig aandoende feestverlichting boven de straat en weer terug naar de gehaaste mensen op de smalle stoepen. Het was druk op deze koopavond in de laatste week voor kerstmis. Hij keek op zijn horloge en zag dat het te laat was om nog naar de diamanthandel te gaan, hier niet ver vandaan. Het speet hem niet erg. Voor diamanten ging hij liever naar Antwerpen. Hij had ook het plan gehad die stad aan te doen op weg naar New York, maar dat paste niet in de planning. Zaken gaan altijd voor. Dus stond hij hier, in een stad en in een kledingzaak waar hij eigenlijk niet wilde zijn. Misschien dat zijn vrouw de terugvlucht kon omboeken via Brussel, bedacht hij bijna terloops.
'Mister Tomas?'
Hij wilde uitvallen naar het schriele mannetje dat naast hem was komen staan en die zeker een hand op zijn schouder had gelegd als hij zich niet snel genoeg had weggedraaid. Maar hij beperkte zich tot een tandenknarsend: 'Toma!, my name is Toma, without "s".'
De winkelbediende stotterde in slecht Engels dat de rekening was opgemaakt en dat het kostuum binnen veertien dagen naar het opgegeven adres gestuurd zou worden. Hij verzocht hem mee te komen naar de kassa.
De contante betaling ging probleemloos en snel.

Toma liep de winkel uit, stak de straat over en vond zijn vrouw en dochter in de modezaak aan de overkant, waar hij ze zojuist had zien binnengaan. 'Irina, we gaan' riep hij toen hij hen achter in de zaak, tussen een massa kledingrekken had ontwaard. De toon van zijn stem duldde geen tegenspraak.
Coca, zijn dochter protesteerde, 'We zijn hier net. Ze hebben hier niet eens heupbroeken. Het lijkt dat domme Boekarest wel. Moet je kijken, allemaal tot onder je oksels.'

'Je weet dat het niet mag!' De stem van zijn vrouw schoot uit met een felle uithaal.
'Zeg dan waarom? Als je nou gewoon zegt waarom, dan weet ik het en dan zeur ik heus niet meer. Hè, papa?'
Hij wilde reageren om een eind aan het gedoe te maken, maar Irina was hem voor. 'Je wilt alleen maar zo'n broek omdat je dan een naveltruitje kan dragen, zodat iedereen je piercing goed kan zien.'
'Heeft ze een navelpiercing?' Bogdan Toma verloor even zijn zelfbeheersing en stak zijn hand uit om het korte jasje van zijn dochter met een wilde ruk omhoog te trekken.
'Nee, nee, gilde het meisje.'
Irina sprong tussenbeide. 'Ik probeer alleen maar uit te leggen waarom al die jonge meisjes zo'n broek en zo'n truitje willen.'
'Daar komt niets van in.' Bogdan boog zich naar zijn dochter over, tot zijn gezicht vlak bij het hare was en maakte met duim en wijsvinger een niet mis te verstaan, draaiend gebaar. 'Als ik je er ooit op betrap, ruk ik hem er eigenhandig uit.'
Het meisje keek vol afschuw naar haar vader, maar zei niets.
'Einde discussie! We gaan naar het hotel.' Driftig liep hij de winkel uit. Even leek het erop alsof Coca bij het verlaten van de winkel toch wat wilde zeggen, maar haar moeder legde haar het zwijgen op door even met haar hoofd te schudden, waarbij ze haar dochter strak aankeek.
'Ik wil je nog één dingetje laten zien, kom even mee naar de overkant…' Irina wist zoals altijd precies de juiste toon te treffen om de beslissingen van haar man niet in twijfel te trekken, maar wel te relativeren, om op die manier toch haar zin door te kunnen drijven. Ze rommelde al pratend driftig in haar tas, '…en let op bij het oversteken, want ze rijden hier als gekken, zeker die fietsers. Als je niet oppast, schelden ze je nog uit ook. Je zou je toch voor kunnen stellen dat de mensen hier begrijpen van wie ze het hier moeten hebben. In ieder geval niet van al die zwervers en niksnutten en die vieze junks die de hele dag hun hand ophouden en toch maar in de watten worden gelegd. Dat lees je bij ons toch vaak genoeg in de krant! De politie doet er niets aan, iedereen is beleefd tegen ze

en wij kunnen een grauw en een snauw krijgen. Ons soort mensen komt hier geld uitgeven en in de ene na de andere winkel word je gewoon genegeerd. Wat is dit voor een belachelijk land. Ik zal blij zijn als we morgenavond in New York zitten.'
Bogdan kende haar scherpe tong. Als Irina eenmaal bezig was, kon je haar beter laten gaan. Hij bromde wat onverstaanbaars als antwoord en voegde daar wel verstaanbaar aan toe: 'Goed, wat wilde je me laten zien?'
Ze antwoordde, nog steeds boos: 'Hier aan de overkant, bij die juwelier'.
Hij hield haar even tegen door zijn hand op haar arm te leggen, toen ze tussen de geparkeerde auto's doorliepen, om een bestelbus die van links kwam te laten passeren. Daardoor lette hij niet op de scooter die rechts van hem uit een zijstraat aan de overkant tevoorschijn schoot. De bestelbus onttrok bij het passeren de scooter even aan het zicht en toen die weer tevoorschijn kwam, zag hij ze nog steeds niet, de twee mannen met integraalhelmen op de scooter die vaart minderde en het volautomatische pistool dat de man, die achterop zat, op hem richtte.
Hij hoorde ze niet aankomen, de drie kogels die zijn hoofd doorboorden. Ook het gegil van zijn vrouw hoorde hij niet, evenals de doffe klap van de vierde kogel die de schouder van zijn dochter vol raakte, zodat haar bloed op zijn overjas spoot. Niet het gekrijs van de omstanders en de enorme knal toen een vijfde kogel zich in het veiligheidsglas van een meer dan vier meter hoge etalage boorde. Het gierende geluid van de scooter met de twee mannen die even snel om de volgende hoek verdween als hij was gekomen, hoorde hij allang niet meer. Het was dinsdag 22 december 1998, drie minuten over zeven in de avond. Bogdan Toma werd door de kracht van de kogels recht achterover geslagen tussen twee geparkeerde auto's door, en was al dood voordat de stoeprand zijn schedel spleet.

DEEL I

De vreemdeling

1

Hoofdinspecteur Albert Werkman stond net bij de bar om zijn derde koffie met Corenwijn te bestellen, toen zijn mobiele telefoon ging. Hij bleef een beetje onnozel staan kijken met het lege koffiekopje in de ene en het jeneverglaasje in de andere hand.
De cafébaas keek hem op zijn beurt glazig aan en zei met een stalen gezicht: 'Ja, commissaris, nu heb je toch een probleem: maar twee handen als je er drie nodig hebt.' Hij knipoogde naar de twee stamgasten die ieder aan het andere uiteinde van de bar hun consumpties in stilte zaten te verwerken. Werkman die zich nu pas echt realiseerde dat het de telefoon in zijn zak was die ging – hij had het ding nog niet zo lang en was er ook niet zo op gesteld om in het openbaar privé-telefoontjes te voeren – zette wat onhandig het borrelglaasje op de tapkast en viste het mobieltje uit zijn jaszak. Hij zag op het schermpje dat het al tien voor half twaalf was.
Hij had dus de hele avond boven een krant voor zich uit zitten kijken naar een paar overige gasten en naar de twee mannen die nu aan de bar zaten maar die eerder op de avond uren aan het biljarten waren geweest, bedacht hij zich. Om zich een houding te geven, met zijn één meter tweeënnegentig nog een hele opgave, concentreerde hij zich weer op het toestel. De tijd en de datum – 23:42 - woensdag 6 januari 1999 – die in de hoek van het telefoonschermpje stonden, sloeg hij onwillekeurig in zijn geheugen op. Omdat alle aanwezigen hun volledige aandacht op zijn gepruts hielden gericht, aarzelde hij of hij het gesprek zou aannemen. Op die manier stond hij zo

lang te klooien met de knopjes, die te klein waren voor zijn stevige vingers, dat hij het toestel bijna uit zijn handen liet vallen. Toen hij de juiste combinatie had gevonden was het te laat. Het apparaat viel stil.
Hij staarde nog even niet begrijpend naar de raadselachtige tekst "oproep doorgeschakeld" op het schermpje en stopte het ding weer in zijn zak. 'Vanavond ben ik vrij, kan niet belangrijk wezen,' mompelde hij in de richting van de kastelein.
'Dan zou ik 'm uitzetten. Er zit vast wel een uitknop aan zo'n ding.'
'Ach, je weet nooit of het belangrijk is. Doe me nog maar een keer hetzelfde. Of eh, laat die koffie maar zitten, doe maar alleen een Corenwijn.'
'Tijd geleden dat u hier nog een deuntje op de piano speelde, commissaris,' zei de kastelein terwijl hij een volle borrel inschonk uit de karakteristieke stenen kruik. Werkman, reageerde niet op zijn opmerking en boog zich voorover om de kop van de borrel te drinken zonder een druppel te verspillen. Hij kwam hier al jaren, zelfs toen hij nog in het centrum woonde en nog eenvoudig brigadier van politie was . Al lang voordat hij inspecteur op Bureau Waddenweg in Amsterdam-Noord was geworden, nu een half jaar geleden, noemde de kastelein hem al "commissaris". Waarom wist hij niet. Hij was het nooit geweest en zou het nooit willen worden. Het was ook geen teken van affectie van de man achter de bar, want tussen hen was nooit een band ontstaan. Lang geleden, in een vorig leven, was hij een gewilde gast op feestjes omdat hij op de piano de boogiewoogie kon spelen als geen ander. Een laatste overblijfsel uit een nog eerder leven, toen hij met drie medescholieren deel uitmaakte van de Amsterdamse nederpopscène. Dat was allemaal voorgoed voorbij. Geen muziek meer voor inspecteur Werkman. Hij vroeg om de rekening.

Toen hij de hand in zijn jaszak stak om zijn geld te pakken, schrok hij van zijn telefoon, die opnieuw afging. Nu kreeg hij het apparaat wel op tijd aan de praat. Hij legde een biljet van vijftig gulden op de tapkast en wendde zich een beetje af.

'Dag pap.'
'Dag Lotje wat is er?' Hij was al begonnen met praten voordat hij ontdekte dat het een voicemailbericht van zijn dochter was. Hij keek besmuikt om zich heen of niemand zijn dommigheid was opgevallen terwijl hij verder luisterde naar haar opzettelijk lijzige stem die zo populair is bij meisjes van rond de zeventien. 'Ja waar zit je nou. Ik zou toch vanavond bij jou komen, of ben je dat vergeten of zo. Nou ja, laat ook maar. En ze hebben gebeld van het bureau dat ze je dringend nodig hebben dus dat zal dan wel belangrijker zijn. Doei. Ik zie je nog wel.'
Verwarring en boosheid golfden door hem heen. Ze had toch duidelijk met hem afgesproken deze week bij haar moeder te zijn en niet bij hem. Hij wilde zijn boosheid eerst laten zakken. Straks zou hij haar bellen. Het telefoontje van het bureau moest eerst afgehandeld worden. Hij vond het niet prettig. Ze belden hem niet op zijn mobiel, conform de richtlijnen, maar hij wilde wel thuis zijn als er gebeld werd. *Waarom was hij daar niet? Wat deed hij hier, in deze troosteloze omgeving?* De twee mannen aan beide uiteinden van de bar keken met een neutrale blik de ruimte in, maar hij was ervan overtuigd dat ze elke beweging en elk woord in zich opnamen om die na zijn vertrek eens vrolijk te evalueren. *Praat nooit over uzelf, dat doen anderen wel als u weg bent.* Hij drukte de kleine toetsen in om het bureau te bellen. Hij kreeg direct de wachtcommandant.
'Politiepost Waddenweg, goedenavond waarmee kan ik u van dienst zijn?'
'Heidekamp, ben jij dat?'
'Ah, Werkman we zochten je.'
'Ik weet niet wie er net gebeld heeft voor mij, maar het was dringend. Ik was even op familiebezoek, vandaar dat ik nu pas bel. Weet jij waar het over gaat?'
Heidekamp kwam meteen ter zake: 'Dat was ik. We werden gebeld door Zaanstad, dat er in de buurt van natuurgebied het Twiske een dode vrouw gevonden is. Maar omdat het nog net in onze regio is, hebben ze ons gebeld.'
'Keurig, en hebben ze de vindplaats in tact gelaten?'

Willem Heidekamp was de beste wachtcommandant die je kon wensen, een goedmoedige lobbes, uiterst loyaal, en hij had maar één keer een opmerking nodig om de volgende keer een fout niet nogmaals te laten gebeuren. Tijdens zijn inwerkperiode had Werkman een geval van twee jaar eerder te lezen gekregen, waarbij in een soortgelijk geval de plaats delict door de collega's uit Zaanstad en het aangrenzende Waterland volledig van alle sporen ontdaan was. Vervolging van de mogelijke dader was daarmee onmogelijk geworden en het Openbaar Ministerie was daar niet vrolijk over geweest. Daarmee hadden ze hun lesje geleerd en nu de plek keurig afgezet. De wachtcommandant was zo vrij geweest direct de Technische Dienst te bellen, die nu al ter plaatse moest zijn. Maar of er met deze regen veel sporen te onderzoeken zijn is natuurlijk afwachten. Jeroen is er ook al, maar Walter is op vakantie en Roy is al twee dagen ziek. Er is ingesproken op zijn antwoordapparaat. Wel heb ik twee man voor assistentie, Henk pikt nog even een collega op en gaat er dan direct heen.'
'Vraag aan Henk of hij op weg daarheen op het Purmerplein kan stoppen, ik sta daar met vijf minuten. Dan rij ik mee.'
'Zal ik voor zorgen.' Heidekamp stelde verder geen vragen als: "waarom?", of: "heb je dan zelf geen auto bij je?", en dat soort dingen. Prima kerel.
Werkman was nu klaarwakker, liep naar de bar, pakte het wisselgeld dat naast zijn glaasje lag. Hij sloeg de rest van de borrel achterover, groette iedereen oppervlakkig en liep naar buiten.

Eenmaal op straat nieste hij hartgrondig. Door de nattige kou kon hij de mobiele telefoon al helemaal niet meer bedienen. Hij dook een portiek in voor wat beschutting en het lukte hem zijn dochter aan de lijn te krijgen. Hij kwam meteen ter zake.
'Waar ben je nu.'
'Bij jou natuurlijk'
'Bij mij? Dat was toch niet afgesproken.'
'Vind je het dan niet leuk.'

Werkman haalde even diep adem, slikte een vals antwoord in en hernam zich: 'Ja natuurlijk, je mag altijd bij me zijn maar ik dacht dat we afgesproken hadden dat je bij je moeder zou zijn. Waarom heb je me niet gebeld, dan had ik ervoor gezorgd thuis te zijn.'
Het antwoord van zijn dochter maakte snel een eind aan zijn lankmoedige houding: 'Waarom moet altijd alles geregeld worden, dat is lastig weet je, waarom kan er nooit eens niet iets normaal gaan. Ik heb even schoon genoeg van mama, dat kan toch. Jullie wilden toch zo nodig scheiden, regelen jullie het dan maar.'
Werkman voelde een blinde woede opkomen. *Het is zo oneerlijk. Met zijn ex zijn geen afspraken te maken. Die vindt het heerlijk als alles in de soep loopt, dan kan ze lekker hem de schuld geven. Natuurlijk eist zijn dochter heldere afspraken. Maar hij kan toch niet elk vrij uur dat hij niet werkt thuis zitten wachten tot ze een keer komt?*
Lotje merkte dat hij stilviel en vervolgde: 'Hoe je het doet interesseert me niet, maar jij hoort er als vader voor me te zijn, anders ga ik wel weg.' Voordat Werkman kon reageren en heel domme dingen zou zeggen, veranderde ze van toon, zoals alleen tienerdochters dat kunnen. 'Bel dat bureau nou maar, want ze hebben je nodig. Je zult wel niet thuiskomen vannacht?'
'Vind je dat eng?'
'Nee, ik ben erg gewend alles alleen te doen.' Haar stem klonk alweer bozig.
'Ik kom in ieder geval nog even thuis.'
'Ik zie je wel aan het ontbijt. Doei.' Ze hing op.
Het gaf een goed gevoel dat ze bezorgd was, maar hij had niet durven zeggen dat hij het bureau had gebeld, nog voor hij haar belde.

De planning was perfect. Precies op het moment dat hij op het Purmerplein kwam aanlopen stopte de politiewagen vlak naast de stoeprand. Werkman wilde, voordat hij achterin stapte, even een gebaar maken naar de bijrijder, maar bleef met de

deurkruk in zijn hand, aan de grond genageld staan. Hij keek in de peilloze diepte van twee donkere grote en enigszins vochtige vrouwenogen. Ogen die hij niet kende. Snel herstelde hij zich, bracht een wat klungelige groet en stapte in. Brigadier Henk Pendavingh zat aan het stuur en nam meteen het initiatief: 'Dit is Reza, onze nieuwe collega. Reza
komt uit Iran. Oorspronkelijk dan.'
De jonge agente met de grote ogen en de ook al zo grote, typisch Perzische, neus draaide zich half om. Werkman wurmde zijn arm tussen de stoelen door en gaf haar een hand: 'Welkom bij de club. Ik ben Bert van de recherche.'
Ook zij stelde zich voor, maar haar achternaam verstond hij nauwelijks. Hij nam zich voor die snel op te zoeken morgen en uit zijn hoofd te leren. Namen waren voor hem toch al een ramp, maar zeker met die uit andere culturen had hij een probleem, waar hij zich een beetje voor schaamde. Hij stond wel meteen in de werkstand.
'Ik was even op familiebezoek, vandaar', verontschuldigde hij zich, zich bewust van de geur van alcohol die de auto nu vulde. 'Wat weten jullie inmiddels? Is Roy bereikt?'
Henk vatte de situatie snel samen. 'Alleen Jeroen is er en uiteraard de TD. Roy is ziek, maar probeert er morgen te zijn. Walter is pas maandag terug van vakantie. Er is een arts onderweg, maar ze wisten op het bureau nog niet welke. Het slachtoffer is een vrouw, dat is alles wat ik ervan weet.'
Het was mooi dat Jeroen IJlander al ter plaatse was, hoewel Werkman de afgelopen maanden nog niet echt hoogte had gekregen van de wat stille dertiger, een zeer precies, maar traag, opererende rechercheur die al jaren in dit gedeelte van de stad werkte. Hij zou hem de komende tijd vast beter leren kennen. Dit zou de eerste zware zaak worden waar ze voor zouden komen te staan. Aangenomen dat het een misdrijf betrof, maar dat kon bijna niet missen.
'Wie heeft het lichaam gevonden? Is de vinder nog ter plaatse?' vroeg Werkman en zonder op antwoord te wachten, vervolgde hij: 'Wie loopt er op dit onmogelijke uur nu door een

natuurgebied met die regen?' Hij werkte hardop alle mogelijkheden af en stelde zijn vragen.
'Vinders, meervoud, zes vrouwen in dit geval en ze kunnen nog ondervraagd worden', antwoordde Henk in de wetenschap dat dit nog meer vragen zou oproepen. 'Ze worden daar gehouden tot wij er zijn. Ja, die jongens van Waterland leren het nog wel eens.'
'Zes vrouwen? Met dit barre weer?'
'Ja, en nogal vreemd toegetakeld ook. Iets met een heksensabbat of zoiets.'
Het antwoord van Henk bleef even in de lucht hangen.
'Heksen'. Werkman was er even stil van en keek uit het autoraam in de donkere nacht. *De eeuw van de vooruitgang loopt ten einde en deze hoofdinspecteur spoedt zich – met een slok op – samen met een Hindoestaans Surinaamse agent van politie en een veel te mooie collega uit het verre Iran, naar een godvergeten plek in de Hollandse polder om daar een zestal heksen te ondervragen over de vondst van het lichaam van een jonge vrouw. Als dit de opmaat was voor het komende millennium…*

Op het moment dat de politieauto op de helverlichte plaats delict arriveerde, veranderde de miezerregen in een ijskoude stortbui.
Ze besloten het heftigste van de bui even af te wachten.
Toen even later rechercheur Jeroen IJlander de deur opentrok om achterin naast Werkman plaats te nemen, gierde de regen de cabine binnen en gutsten hele plassen water van de regenjas die hij boven zijn hoofd had gehouden.

'Zo, nu ben ik toch zeiknat, hadden we net zo goed naar jou toe kunnen komen, slimmerd.' Werkman wist niet waarom hij zo geïrriteerd was.
'Ik dacht jullie een beetje van dienst te kunnen zijn, kunnen we meteen beginnen.' verontschuldigde IJlander zich
Werkman ging hier niet op in. 'Ik hoorde iets over heksen?'
Jeroen antwoordde met een wedervraag: 'Ooit van de zonnewende gehoord?'

'Dat is toch op de eenentwintigste van de maand? De laatste keer eenentwintig december. Vorig jaar, dus, lijkt me'
'Ik hoor alweer dat je niet echt op de hoogte bent.' hield Jeroen de spanning erin.
'Zou je iets minder omslachtig willen zijn? Rapport graag.'
'Dat is snel gegeven. In het politiebusje daar zitten zes vrouwen die beweren naar deze plek gekomen te zijn om een soort heksensabbat te houden. Ze hebben zich verkleed omdat het zes januari is en…'
'Ja, laat de details maar even. Je weet wie van hen het lichaam daadwerkelijk gevonden heeft?'
'Twee van de dames waren spullen aan het zoeken om de heksenkring te maken. Ze dwaalden wat af en struikelden zo'n beetje over het lichaam. Ze zijn erg geschrokken'
'Oké Jeroen, die twee in het busje laten zitten, ik kom er zo aan, de andere vier kunnen naar huis.
IJlander stotterde een beetje: 'Er is een probleem met de identificatie, ze hebben niks bij zich en mogen hun eigen naam niet zeggen. Tijdens het ritueel, begrijp je?'
'Neem ze mee naar het bureau, sluit ze op, laat ze een eind aan die onzin maken'
'Ze willen eerst hun ritueel afronden.'
'Daarna mogen we wel weten hoe ze heten?', Werkman voelde een heftige boosheid opkomen, die mede veroorzaakt werd door de slome manier van antwoord geven van Jeroen.
'Ja, ik denk het wel…' aarzelde IJlander.
'Hoe ver is dat gedoe van de vindplaats? '
'Zeker tweehonderd meter.'
Werkman zuchtte: 'Laat ze dan maar, blijf bij ze en neem alle gegevens van ze op als ze klaar zijn, ik heb geen zin in een speurtocht als we ze straks nog een keer nodig hebben. Oké? Ik neem aan dat je het lichaam gezien hebt.'
'Ja, bereid je maar vast voor, het is afgrijselijk. Na alles wat je gezien hebt, kan het toch iedere keer weer erger.'
Werkman beduidde hem niet verder te praten. Hij wilde afgaan op zijn eigen eerste indruk. 'Zeg tegen die twee dat ze

nog even moeten wachten omdat ik nog even bezig ben en geef ze koffie of zoiets.'
Werkman stapte uit en zag dat Henk en Reza bezig waren met het roodwitte lint een ruime plaats af te bakenen. Een Zaanse politieman kwam op hem toe met een paraplu.
'Ik loop even met u mee.'
'Zeg maar 'je', dat praat gemakkelijker. Weet je wie bij jullie het telefoontje van die vrouwen opnam?'
'Dat was ik, we zijn er direct op af gegaan.'
'Dus het klonk ernstig.'
'Ja, ze waren volslagen in paniek. Maar toch eerst even jullie gebeld, omdat uit het relaas al snel duidelijk was dat het om een niet recente daad ging.'
'Loop even met me mee.'
Ze liepen langs de rand van het afgezette gebied. Onder een witte partytent waren vier mannen van de Technische Recherche aan het werk in een spookachtig helder licht. Werkman riep: 'Kan ik langs deze kant naar jullie toe?'
'Je doet maar, het regent volgens mij al sinds de moord, dus sporen kun je vergeten.'
Moord? Niet zo snel met je conclusie, wilde Werkman terugzeggen. Net op dat moment kwam hij over een kleine verhoging en sloot direct weer zijn mond.
In de blubber lag een meisje. Nog bijna een kind, zo weerloos. Haar onderbenen onder haar lichaam gevouwen. Ze moest op haar knieën hebben gezeten en achterover zijn gevallen. Maar de eerste emotie werd niet opgewekt door deze benarde houding, waaruit je haar zou willen bevrijden. De walging die de twee politiemensen overviel, werd veroorzaakt door haar aangevreten gezicht.
'Zoutzuur', mompelde Werkman.
'Daar ziet het wel naar uit', zei een van de mannen van de technische dienst die hij nog nooit gezien had. Die stelde zich voor zonder een hand te geven. Fons, …, Fons Wouterse, de nieuwe collega….eh… van Fons.

'Zo, dat is handig, twee man technische dienst die allebei Fons heten. Hebben jullie hem daarop aangenomen?' kon Werkman niet nalaten te vragen.
'Ik noem hem Wout…', kwam zijn collega Fons Oosterhout met een knipoog tussenbeide; Fons zat al sinds mensenheugenis op het Bureau Waddenweg en liet zich door niemand, ook niet door Werkman, op de kast jagen. '…dat scheelt een hoop verwarring, ik raad je aan hetzelfde te doen.'
'Ik heb er geen probleem mee' vulde de nieuwe collega wat verlegen aan en veranderde snel van onderwerp. 'Dit ziet er minder prettig uit, een oog is uit de kas gevreten en haar halve gezicht is zo goed als kaal tot op het bot.'
Inderdaad, toen Werkman nu alweer vijf jaar geleden een gemartelde en letterlijk afgeslachte moeder met haar kinderen had gezien, dacht hij dat het niet meer erger kon. Maar deze aanblik was erger. Hoewel het lichaam hier dagen, misschien wel weken, had gelegen, was het nog opmerkelijk gaaf. Een smetteloos wit van veel te kort bontjasje, waaronder haar bleke platte buik zichtbaar was, verplicht volgens de laatste mode ongeacht de buitentemperatuur, stond echter in schril contrast met het gruwelijk verminkte gezicht en de bijna onmogelijke houding waarin het lichaam lag. Werkman voelde dat opnieuw een grens bereikt was en kokhalsde. *Wat zou er voor hem nodig zijn om de dienst te verlaten. Eens moest het toch genoeg zijn?*
De politieman naast hem was verdwenen, de paraplu lag eenzaam op het gras, zwalkend in de wind. Hij hoorde de Zaanse collega in de bosjes hartgrondig overgeven. Een uur geleden, na aankomst, had hij het lichaam vluchtig in het donker bekeken maar nu, met al het felle licht erop, waren alle gruwelijke details hem teveel geworden.
Werkman verbaasde zich erover, dat hijzelf intussen al automatisch bezig was met het registreren van alle omgevingsfactoren. Hij beschreef met zijn ogen steeds grotere cirkels om de vindplaats van het dode lichaam om alles in zich op te nemen. Hoe ver het lichaam van de weg lag, de begroeiing, de geluiden van de stad ver weg.

Daarna kon hij het opbrengen naar het lichaam te lopen om alle details tot zich door te laten dringen. *Bijtend zuur, eerwraak*, was het eerste wat door hem heen schoot. Ogenblikkelijk verwierp hij de gedachte. *Niet te gretig, Werkman!* Hij pakte de paraplu op en ging terug naar het politiebusje. Onderweg kwam hij Reza tegen.
'Je kunt beter niet kijken,' probeerde hij haar tegen te houden.
'Ik heb het net al gezien. Ik wil politievrouw worden, dan moet je dit kunnen zien. Ik heb in Iran mijn lievelingsoom zien ophangen nadat ze hem de ogen hadden uitgestoken met een vleesmes. Ik was toen acht jaar oud. Veel erger kan het niet worden.'
Ze had deze woorden zonder enige sensatiezucht uitgesproken en was al doorgelopen.
Werkman staarde haar na. Ze was niet ouder dan twintig schatte hij. Wat een ander leven. En wat was er veel veranderd sinds de tijd dat hij twintig was.

Vlak bij het politiebusje van de collega's uit Zaanstad verstapte hij zich, gleed uit en verzwikte opnieuw binnen twee dagen zijn enkel. Werkman vloekte binnensmonds. Toen hij overeind kwam, keek hij recht in het gezicht van een vrouw die in de deuropening van het busje stond. Hij schatte haar eind veertig en zag iets wezenloos in haar blik. Misschien was het een vooroordeel, maar het moest toch iets met de overgang te maken hebben, die overmatige interesse voor waandenkbeelden van vrouwen op die leeftijd. Ook Marja, zijn ex, was de laatste jaren vaker met de meest vreemde hobby's aan komen zetten. Maar ze had het gelukkig nog niet zo bont gemaakt, dat ze bij nacht en ontij in een soepjurk in de ijskoude regen stond te dansen in een heksenkring.
De vrouw had een deken om haar schouders en hoofd geslagen en leek flink uit haar humeur. Dat werd er niet beter op toen Werkman zich zonder iets te zeggen langs haar heen wurmde en het busje binnenstapte.
'Zo, ik zie dat u koffie heeft gehad', probeerde hij nog, maar de vrouw had geen zin in prietpraat en stak meteen van wal:

'Ik begrijp hier echt helemaal niks van, we hebben precies gedaan wat er van oplettende burgers verwacht wordt en wij worden hier nu al uren vastgehouden. Verdenkt u ons ergens van of zo?'
Het leek hem beter haar even uit te laten razen. De vrouw ging inderdaad nog even door. Werkman luisterde al niet meer en richtte zijn aandacht op de ander, die ineengedoken in een hoekje van de bank zat. Ze leek niet ouder dan negentien en nam het woord toen de ander even stopte om adem te halen. 'U hoeft niet bang voor ons te zijn omdat we heksen zijn, zeg maar. U treft ons hier toevallig, maar in het normale leven zult u heus niet zien dat we heksen zijn.'
Werkman was meteen klaarwakker en nuchter. Hij had helemaal geen zin in flauwekul midden in de nacht en wilde uitsluitend exact weten hoe de vrouwen het lichaam van het meisje hadden ontdekt en welke bijzonderheden hen misschien waren opgevallen. Hij besloot van voren af aan te beginnen. Voor zijn doen opmerkelijk rustig.
'Het spijt me dat ik u heb laten wachten, maar u heeft het slachtoffer gevonden en gezien, en u begrijpt dat wij alle aanwijzingen goed kunnen gebruiken om deze verschrikkelijke misdaad op te lossen. Wat deed u precies op deze plek?'
De jonge vrouw wilde antwoord geven, maar de oudere sneed haar de pas af: 'Wij hebben iets te vieren. We doen dat graag in de natuur. Er zijn veel vrouwen die een nauwe binding hebben met de natuur, met de seizoenen, de veranderingen van het licht, de krachten die ons omringen'.
'En wie zijn 'we'?' vroeg Werkman.
'Een groep vriendinnen.'
'Mag ik vragen hoe jullie elkaar kennen?'
'We hebben een spirituele band…', begon de oudste, maar het jonge meisje onderbrak haar: 'Via internet'
'Internet?'
'Ja, modern hè, er zijn veel solitaire heksen die op zoek zijn naar een groep om de jaarfeesten mee te vieren, en dan vind je elkaar op internet!'
'U beheert die website?', vroeg Werkman aan de oudste.

'Wij organiseren vieringen voor de jaarfeesten voor iedere vrouw die hieraan mee wil doen. Ook als je nog maar pas heks bent en eens wilt snuffelen aan zo'n viering, ben je net zo welkom als iemand die al honderdtwintig jaar heks is en die haar kennis met anderen wil delen in een feestelijke samenkomst.'
'En hoeveel kost zo'n deelname?'
'Wat maakt het nou uit wat het kost'. De jongste was echt boos. 'Dit kan gewoon erg handig zijn op je heksenpad. Zo kan je kijken hoe andere beginners dingen ervaren. Je kan met heksen chatten en e-mailen op bijvoorbeeld Yahoo of MSN-groups. En misschien kan je zelfs wel eens naar een Heksencafé gaan! Maar een samenkomst, dat is pas geweldig en dat is gewoon nodig. Natuurlijk kost dat geld, so what!'
'En u doet daar voor de eerste keer aan mee?'
Ze kalmeerde wat. 'Nee, voor de tweede keer. In november was voor mij de eerste.' De andere vrouw vervolgde, om het gesprek een beetje van haar over te nemen: 'De esbats, dat zijn maanfeesten die worden gevierd met volle maan. Dan is de energie en de invloed van de maan het grootst. Ik denk dat iedereen die iets van astrologie en horoscopen afweet dat wel weet.'
'En wat deden jullie nu hier? Het is geen volle maan vannacht.'
De jongste antwoordde, nog steeds een beetje bits: 'Wij vieren vandaag het feest van het licht, een soort Driekoningen, zeg maar. En nu is het helemaal bijzonder want in januari van dit jaar is het tweemaal volle maan in één maand en dat gebeurt in maart straks nog een keer! Dat heeft ermee te maken dat er een nieuw millennium aankomt. Daarom zijn de heksen terug, maar in feite zijn we nooit weg geweest. We waren alleen wat minder zichtbaar, onze tijd was nog niet gekomen om ons in het openbaar kenbaar te maken, en dat is ook nu niet eenvoudig hoor. Aan de buitenkant kan je niet zien dat iemand een heks is. De kassabediende in jouw supermarkt kan een heks zijn; er kan een heks werken bij jou op het politiebureau. Heksen hebben gewone banen en gezinnen, en

de meeste heksen lopen er niet mee te koop dat ze heks zijn. Wij zijn gewoon vrouwen, maar ook mannen, zeg maar, die de oudste godsdienst praktiseren. Wij zijn de laatste vertegenwoordigers van de 'oude religie', toen de goden nog onder ons waren: Aradia, Cernunos, Isis en zovele anderen, die ze vergeten zijn in de geschiedenisboeken op te schrijven.'
Haar blik sprak boekdelen en moest inspecteur Werkman ervan overtuigen dat hij een wel heel bijzonder onnozele hals was als hij dit niet allemaal zelf kon bedenken.
De ander probeerde het meisje met een autoritair gebaar te laten stoppen en het gesprek een draai te geven: 'In deze tijd waar velen zich bekeren tot oosterse religies is het wel goed om eens stil te staan bij onze 'oude religie'. En wij zijn niet alleen, overal in de wereld zijn er heksen. In de Verenigde Staten zijn we zelfs een erkende religie. De moderne hekserij, de Wicca, is niet alleen een godsdienst. Het is een manier van leven, bewust leven, in contact met onze moeder de natuur. Maar genoeg hierover, wij willen naar huis, kunnen we gaan?'
'Natuurlijk, u kunt zo gaan', antwoordde Werkman snel, laten we het kort houden, ik heb maar een paar vragen. Jullie twee zijn de enigen die het lichaam daar hebben zien liggen? Hoe hebben jullie haar gevonden?'
De oudste antwoordde snel 'Wij waren met z'n allen gearriveerd op de plek waar wij de heksencirkel wilden maken en wij tweeën liepen naar de plek waar we de spullen hadden verborgen. Zij struikelde over een hand. Nou ja, dat zagen we daarna pas. We draaiden ons om en zagen het lichaam.'
'Wat deed u toen?'
De jongste was deze keer sneller: 'Ik dacht meteen aan Uruz, dat is het runenteken voor het cijfer twee. Niet alleen haar knieën, lagen gebogen, ook haar bekken leek naar achteren geknikt. Daarom leek ze erop. Uruz staat voor de energie van de aardmoeder, en die bezit een verborgen agressief potentieel. Terwijl januari eigenlijk de maand van het evenwicht is. Maar dit is een bijzonder moment in de geschiedenis en bovendien het einde van de Joeltijd, waarin niets is wat het is. Volgens mij is zij slachtoffer van de Wilde Jager die jaagt op

wild, maar ook wel op heksen, witte wieven, bosnimfen, hoeren, zeemeerminnen, boze geesten, en jonge maagden…'
Werkman onderbrak haar geratel resoluut en zei met stemverheffing: 'Er is een meisje van jouw leeftijd op een verschrikkelijke manier vermoord, dat heb je kunnen zien. Ik ben er alleen maar op uit de moordenaar te vinden en alle informatie die jullie me kunnen geven, die wil ik hebben, en wel nu. Het kan me niet schelen hoelang ik daar op moet wachten.'
De jongste hield beledigd haar mond en de oudste nam het woord.
'Wat hebt u te vragen.'
'Hoe laat arriveerden jullie twee op de plek waar het lichaam door jullie is gevonden?'
'Dat was ongeveer half tien.'
'Regende het?'
'Het was even droog, maar we waren nog wel doorweekt van de fietstocht'
'Op de fiets? Met dit weer? '
'Het is onze keus om zo dicht mogelijk bij de natuur te blijven als we een samenkomst organiseren. En auto's horen daar niet bij.'
'Goed, jullie vonden het lichaam en toen hebben jullie de politie gebeld. Met een mobiele telefoon neem ik aan?'
'Ja, ik had er één bij me vanwege de organisatie van het geheel'
Werkman ging hier niet verder op in en gaf aan te willen afsluiten: 'Helder. Ik neem aan dat u ook niet van plan bent uw naam en adresgegevens te geven zolang de heksenkring niet is afgelopen?'
'Nee, dat is helaas onmogelijk, maar ik denk dat het ritueel bijna ten einde is. Erg spijtig dat wij daar niet bij hebben kunnen zijn.'
'Dat kan ik mij voorstellen. Overigens nog één vraag. Hoe wordt de heksenkring nu uitgevoerd zonder de spullen die u zou halen?'
'Terwijl wij op de politie wachtten hebben we de spullen alsnog gehaald' antwoordde de vrouw.

'En waar was dat'
'Op de plaats waar we ze verstopt hadden'
'Verstopt?'
'Ja, we wilden vanwege de regen een vuurkorf gebruiken en een soort afdakje. Dat is nogal zwaar, dus we hebben dat van de week met de auto gebracht en in de buurt van de open plek verstopt.'
'Van de week, zegt u?'
'Ja, maandagavond.'
'Dat waren ook jullie twee?'
'Toevallig wel ja, is dat belangrijk?'
'Wat ik wil weten is of u toen iets is opgevallen. Bent u toen ook in de buurt van de vindplaats van het lichaam gekomen?'
'Ik denk het niet. Wat denk jij?' De vrouw keek naar de jongste die nukkig haar schouders ophaalde.
'Denkt u even goed na. Dit kan van belang zijn voor het onderzoek, dat begrijpt u', drong Werkman aan.
'Ik denk dat we toen uitsluitend vanaf de auto naar het bosje zijn gelopen en de auto stond aan de andere kant, dus...' aarzelde de vrouw.
Werkman veegde het beslagen raam van het politiebusje schoon met zijn arm en vervolgde: 'Het is redelijk droog, het lijkt me het beste dat u mij even aangeeft waar de auto heeft gestaan en waar u de spullen heeft verstopt.'
Ondanks wat tegensputteren van de twee vrouwen verlieten ze het busje. Werkman riep: 'Fons kan je even meekomen?' en liep meteen door naar de door de vrouwen aangewezen plek.
'Hier hebben we de auto geparkeerd, toen zijn we zo het weggetje overgestoken en hebben de spullen daar onder die struik gelegd.'
'Kun jij dit even markeren, Fons. De dames zijn hier maandagavond geweest, met een auto. De vraag is uiteraard of het lichaam er toen ook al lag.' Werkman overzag de situatie snel. Het was zeer waarschijnlijk dat als je van deze kant kwam, dat je nog zeker op vijftig meter afstand van het lichaam bleef, als dat er al gelegen had rond die tijd. Hij vroeg aan de vrouwen:

'Jullie zijn alleen tussen auto en struikgewas heen en weer gelopen, of zijn jullie ook op de open plek wezen kijken?'
De oudste gaf antwoord. 'We zijn even op de open plek gaan kijken, maar we liepen een andere route dan vanavond, meer zo…' Ze wees ongeveer een weg langs de waterkant. Werkman liep die kant op. 'Ja, komt u maar even mee, dan laat u me precies zien hoe u toen gelopen bent. Dan kunnen we meteen zien of uw ritueel al ten einde is.'

De wandeling naar de open plek leverde niet meer op dan dat het inderdaad mogelijk was om een andere route te nemen, waardoor het lichaam aan de blik onttrokken bleef. Bij aankomst op de open plek hadden de vrouwen gevraagd aan het slotritueel te mogen meedoen. Werkman had hierin toegestemd en nu stonden hij en Jeroen IJlander in de bosjes, een beetje uit de wind, en bekeken met stijgende verbazing wat zich voor hun ogen afspeelde.
Jeroen, die hier al een half uur stond, verzuchtte: 'Dit menen ze toch niet serieus?'
'Jawel,' antwoordde Werkman, 'Dit is een vrouwencirkel, ook wel heksenkring genaamd. Al eeuwen en generaties lang zoeken vrouwen elkaar op om verhalen met elkaar te delen, inspiratie en kracht te putten door naar elkaar te luisteren en samen rituelen uit te voeren.'
Jeroen keek hem licht verbijsterd aan: 'Bijzondere rituelen, ja. Ze dansen als idioten en dan weer staan ze stil en voeren ze allemaal precies dezelfde bewegingen uit. Handen omhoog, omlaag, blik naar het oosten, noorden, noem maar op. Gebalde vuisten, vleugeltjes, ik kan er geen chocola van maken.'
'Niets is wat het lijkt'
'Wat bedoel je'
'Het einde van de joeltijd'
'Ik geloof dat ik het allemaal niet meer kan volgden.'
'Ga je wel eens naar het theater?'
Jeroen knikte "nee" met een grimas van afkeuring alsof zijn meerdere hem zojuist een zeer onheus voorstel had gedaan.

'Shakespeare, The Twelfth Night, de twaalfde nacht na kerstmis, dat is vanavond. Vrouwen verkleden zich als mannen en omgekeerd. Niets is wat het lijkt. In de oude Germaanse cultuur was dat het einde van de joeltijd. De mensen waren doodsbang dat na de winter de natuur niet meer tot leven zou komen, staken vuren aan en maakten een hels kabaal, dagenlang, vanaf de kortste dag van het jaar totdat de dagen weer gingen lengen. Let maar eens op, vanaf Driekoningen merk je pas dat het licht keert en de dagen langer worden. Je zou toch denken dat we in al die eeuwen wat geleerd zouden moeten hebben en we niet meer zo bang zouden moeten zijn. Maar als ik dat groepje daar zie, dan zijn we nog niet veel verder.'

Ze bleven even stil om te luisteren. Flarden tekst waaiden hun kant op vanaf de open plek in het bos. '…ik ben je Godin, van hoge afkomst, volbloedig en vrij van begeerte ben ik, de wind is mijn stem…Wild is mijn wil, en onstuimig mijn verlangen, ik neem wie ik wil, geen man die mijn liefde weigert overleeft, en voor wie ik mij heb onthuld, …hij heeft de gunst van de Grote Goden verkregen….Ik ben je Godin, van voor de aanvang der tijden ben ik, de grote Moeder…de vrouwelijke oerkracht, grenzeloos en eeuwig. Ik ben de kuise Maangodin, de Vrouwe van alle magie. Mijn naam weerklinkt in het lied van de wind en het ruisen der bladeren.'
Plots vormden de vrouwen weer een gesloten cirkel. Hun doorweekte lange gewaden van grove stof boden bij het zwakke licht van het uitdovende vuur een troosteloze aanblik.

'May the circle be open, but unbroken.
May the peace of the gods be ever in your heart.
Merry meet and merry part, and merry meet again.'

De tekst vervloog in de wind.

'Mijn gevoel zegt dat het zo afgelopen is, ik ga naar huis.' Werkman voelde zich opeens doodmoe worden, 'Jij neemt nog even de namen en adressen van de dames op en, o ja, wil jij kijken of je Walter te pakken kan krijgen. Hij is naar de Vo-

gezen geweest met de kerst, maar ik weet dat hij altijd wat eerder terug is van vakantie, zeker als daar geen sneeuw ligt. Vraag hem of hij er morgenochtend bij kan zijn. Half negen. En Roy moet wel erg ziek zijn als hij niet aanwezig is. Herinner de Fonsen er ook nog even aan. En vergeet Ton niet, anders krijgen we heibel.'

Op de terugweg naar de vindplaats van het lichaam zag Werkman de lijkauto al staan. De mannen waren bezig met een aluminium kist. 'Ho, jongens, echt even wachten, de politiearts komt zo, die moet er eerst naar kijken, dat is de procedure.' Werkman had het laatste stukje gerend en was tot zijn ergernis daarvan al zo buiten adem, dat hij de laatste woorden nauwelijks uit kon brengen. En antwoord geven op de stem achter hem lukte ook niet meteen.
'Is al gebeurd Albert, ik heb haar onderzocht. Sorry, dat ik wat laat ben, maar ik moest vannacht in de stad twee collega's vervangen. Vakantietijd, je weet het, hè', zei de man achter hem.
'Goed,' stamelde Werkman en gebaarde naar de mannen dat ze konden doorgaan met hun werk. 'Ruud, ik neem aan dat het lichaam naar Rijswijk gaat'. Politiearts Ruud Klinkhamer beaamde dit en voegde eraan toe: 'Maar wanneer die eraan toekomen? Er is een flinke achterstand. Ik zal vragen of dit geval voorrang kan krijgen. Enfin, we horen het wel. Ja, het spijt me dat het allemaal wat snel gaat, maar ik moet meteen weer weg. In de binnenstad heeft een gestoorde man zijn buurvrouw in de fik gestoken.'
'Dat is mooi', reageerde Werkman, 'nee, niet van die gestoorde man, maar dat jij nu vertrekt, dan rijd ik een stukje met je mee.'
'Dat is goed, maar dan moet je wel meteen meekomen, akkoord dat ik je ergens in Noord eruit gooi?'
'Prima, als het maar in de bewoonde wereld is'.
Ze stapten in, Klinkhamer startte meteen en reed gehaast weg. Werkman vroeg: 'Heb je al een definitieve doodsoorzaak? Is zoutzuur dodelijk?

'Ik denk zelf aan koningswater, een mengsel van zoutzuur en salpeterzuur, uiterst agressief.'
'Maar dodelijk?'
'Nee, je wordt er niet mooier van, maar in het algemeen overleef je dat wel.'
'Dus?'
'Het kogelgat precies tussen de ogen lijkt me meer voor de hand liggen als doodsoorzaak. De kogel heeft het hoofd overigens aan de achterzijde verlaten, maar de jongens hebben hem al gevonden, chapeau!'
Werkman bleef in gedachten tot hij door de politiearts in de buurt van zijn huis werd afgezet.
'Tot ziens maar weer inspecteurtje,' nam Ruud wat al te joviaal afscheid. 'Genoeg stof tot overdenking merk ik, maak er wat moois van. Je hoort nog van me.'
Werkman ging zachtjes het huis binnen om zijn dochter niet wakker te maken. De tijd was te kort om nog te slapen. Maar een douche en schone kleren zouden al wonderen doen.

2

Commissaris Simon van Meerde had niet veel tijd nodig gehad om te besluiten dat hij dit nooit meer wilde. Het was kwart over zes in de ochtend en hij had vanaf kwart voor vijf voortdurend aan de telefoon gezeten. Het begon met een journalist die alles wilde weten van een moord op een jong meisje, waarbij Turken of Marokkanen betrokken zouden zijn. Simon was nu precies drie dagen op zijn post als commissaris voor district Amsterdam-Noord en het gelazer begon nu al. Omdat hij niets van de vondst van een vermoord slachtoffer wist, had hij de journalist afgepoeierd en direct Ton van Bladeren, de assistent officier van justitie van het arrondissement, gebeld.
Ton was niet blij geweest uit zijn bed gebeld te worden, maar was nog minder blij niets te weten van een moord, waar de pers klaarblijkelijk al gedetailleerde informatie over had.
Simon vermoedde al sinds hun eerste ontmoeting dat Ton een man was met wie hij goed zaken zou kunnen doen. Ze waren het er bijna direct over eens dat de verantwoordelijkheden voor onderzoek naar zware criminaliteit op korte termijn professioneel gestroomlijnd moesten worden. Zo ontspannen was de sfeer dat hij in een eerste gesprek al vertrouwelijk had kunnen worden: "Werkman is een zeer kundig inspecteur, die ik niet graag kwijt zou zijn, maar hij moet zich aan de regels houden". Ton had dat beaamd.

De commissaris liet zich na het laatste telefoontje weer in bed zakken en stond in dubio of hij direct maar onder de douche

zou gaan, of nog even een half uurtje slaap zou pakken. Hij was blij dat hij vannacht alleen geslapen had. Dat was dan weer het voordeel van een latrelatie. Zijn nieuwe partner was behoorlijk allergisch voor verstoringen van de nachtrust en vroeg zich regelmatig luidkeels af hoe ze zo dom had kunnen zijn het opnieuw met een politieman aan te leggen. Dan kon ze toch beter een relatie beginnen met een chirurg of een piloot, die zijn ook nooit thuis, maar verdienen aanmerkelijk beter. Simon moest wel lachen om dit soort uitbarstingen, maar het schrijnde wel. Diep in zijn hart vond hij zelf dat hij eigenlijk te veel manager was om almaar bij het politieapparaat te blijven hangen. Het bedrijfsleven lonkte. Met echte uitdagingen en uitzinnige verdiensten. Onbewust, bij de gedachte aan het afwezige vrouwenlijf, bleef zijn ochtenderectie halsstarrig om aandacht vragen en hij trok zich voorzichtig af, zoals hij ook vaak in haar aanwezigheid deed als het de avond daarvoor alweer niet tot vrijen was gekomen en ze nog niet wakker was.

Zijn zoete droom werd ruw onderbroken toen opnieuw de telefoon ging. Het was opnieuw de assistent-officier van justitie.

'Ja, met Ton. Ik heb Bert gesproken en er is inderdaad een lijk gevonden vannacht, inderdaad is de eerste bijeenkomst van het operationele team om negen uur en inderdaad was hij uiteraard niet vergeten mij daarvoor uit te nodigen, maar het was er nog niet van gekomen. Ik heb hem gezegd dat ik als leider van het onderzoek zo niet kan werken – en zeker niet als het een zaak betreft die zo de publiciteit zal trekken – en dat begreep hij. Hij zou zijn leven beteren. Hij was overigens erg verbaasd over de telefoontjes van de journalisten. Er is gisteravond niets gemerkt van de aanwezigheid van wat voor pers dan ook. Hij zal onderzoeken hoe dat heeft kunnen gebeuren.'

'Ja, dat is mosterd na de maaltijd. We moeten nu kijken hoe we hier mee omgaan.' De commissaris vond het wat lastig praten met een telefoon in zijn ene hand en een warme lul in zijn andere, dus stapte hij met een licht gevoel van spijt het bed uit en liep alvast in de richting van de douche. Omdat

Van Bladeren de neiging had om via de telefoon enorm uit te weiden en ook deze keer maar doorpraatte, rondde hij na enige minuten het gesprek af. 'Ton, aansluitend aan de teambijeenkomst hebben wij overleg over de aanpak, ik zie je dan.' Van zijn opwinding was niets meer over. Hij zette de douche wat kouder dan normaal en probeerde zijn ergernis over de hele situatie van zich af te zetten.

Tegen half elf kreeg Werkman een enorme trek. Hij was 's ochtends vroeg vergeten pijnstillers in te nemen, standaardprocedure bij een tekort aan slaap, en nu voelde hij van achter uit zijn nek een barstende hoofdpijn opkomen. Hij wist dat die de rest van de dag niet zou verdwijnen. Omdat de ervaring had geleerd dat het toch beter was de tabletten alsnog te gebruiken, ging hij naar het toilet om er twee in te nemen.
In de kantine kocht hij een voorverpakt broodje, dat hij meteen begon op te eten. Het enige dat hem terug deed verlangen naar het Hoofdbureau was de enorme keus aan verse etenswaar die daar in het bedrijfsrestaurant lag uitgestald. Hier op het bureau Waddenweg was de catering uiterst mager.
Dom om niet wat van thuis mee te nemen.
Lotje had vanochtend nog wel een ontbijtje klaargemaakt en ze hadden zowaar even een serieus gesprek gehad, in plaats van het gebruikelijke geharrewar over het huiswerk en haar vele absenties op school. Ze maakte zich zorgen over Kim, haar halfzusje, die de laatste tijd weinig van zich liet horen.
Kim was als baby door hem en Marja geadopteerd, zo'n zeven jaar voordat hun dochter Lotje was geboren. De twee zusjes hadden altijd een sterke onderlinge band gehad, ondanks het leeftijdsverschil.
Werkman begreep dus precies waar zo'n opmerking vandaan kwam en eerlijk gezegd luisterde hij niet geconcentreerd naar haar, wat kinderlijke, betoog. Hij kon haar wel geruststellen: 'Ik heb het laatste jaar inderdaad wat weinig contact gehad met Kim, maar het gaat echt beter de laatste tijd, we hebben vanmiddag zelfs een lunchafspraak.'

'Dat vind ik zo goed van je, papa' had Lotje gezegd, en met een volwassen vluchtige kus op de wang was ze de deur uitgevlogen. Een zeldzame ontroering had zich van hem meester gemaakt. *Sentimentele oude man*. Dit stond hij zichzelf eigenlijk niet toe. In die verwarring had hij het ontbijt gelaten voor wat het was, had snel wat broodjes ingepakt, die hij vervolgens bij het weggaan op tafel had laten liggen. *De rust in mezelf terugvinden, concentratie, genieten van de goede dingen die er zijn.* Werkman hield zich regelmatig voor hoe het moest, maar voelde dat hij veel te weinig ondernam om zijn leven werkelijk terug in het spoor te krijgen.
Bij terugkeer in zijn werkkamer zat Jeroen IJlander onderuitgezakt op zijn bureaustoel. Die stond meteen op toen hij binnenkwam, maar Werkman gebaarde 'blijf maar zitten' en nam zelf plaats op de gastenstoel tegenover het bureau. Hij kauwde met lichte tegenzin op het broodje. Ze zwegen.
Werkman nam het woord. 'Je hebt wat te vragen?'.
'Waarom ik je eigenlijk wilde spreken', begon Jeroen met een vastberaden toon in zijn toch wat onzekere stem, die het ergste deed vermoeden, 'eh.. De situatie is nogal veranderd sinds jij hier bent gekomen. Ik ben er al eerder over begonnen en ik begrijp dat het wat vroeg was, maar ik heb het er ook thuis over gehad en ik wil toch wel weten wat mijn carrièrekansen nu zijn.' Omdat Werkman niet reageerde, ging hij door. 'Is er bijvoorbeeld al een opleidingsplan? Toen je in september bij ons kwam, zei je dat het bovenaan de prioriteitenlijst stond. Ik zit hier niet om eeuwig hetzelfde werk te blijven doen en van doorstroming merk ik nog niet zoveel hier.'
Jeroen viel stil.
Werkman keek hem even aan en nam het woord. 'Je moet begrijpen dat dit geen functionerings- of beoordelingsgesprek is. Daar word je voor uitgenodigd als de tijd daar is. En als het zover is, dan kun je beter niet op de stoel van je meerdere gaan zitten. Voor nu kan ik je zeggen dat we in een geheel nieuwe situatie zitten. Je weet dat ik hier ben gekomen toen Ronald Visser, jouw oude chef, voor langere tijd uit de roulatie bleek te zijn. Tot hij weer terugkeert, zwaai ik hier de scep-

ter. En we zullen het moeten doen met de mensen die we hebben: Walter, jij, Roy en ik. Uiteraard met ondersteuning van de geüniformeerde dienst. En dan is er nog een vacature. Ik heb van Simon wel de garantie dat we intussen in tijden van grote werkdruk een beroep kunnen doen op bureau IJ-tunnel. Dat was het. We hebben een bijzondere taakstelling om met zo weinig rechercheurs zoveel werk te verzetten. Dat is onze uitdaging. En die wordt op dit moment heel concreet nu we geconfronteerd worden met een grove misdaad, zoals die in dit stadsdeel weinig voorkomen. Die misdaad moeten we oplossen en snel. Simon is pas kort commissaris hier en hij wil resultaten. Meetbare resultaten, want zo gaat dat tegenwoordig. Daar worden we op afgerekend. Tegelijkertijd moeten we proberen onze lopende onderzoeken naar kleinere zaken voort te zetten, zoals bekend met het doel het oplossingspercentage omhoog te krikken en om te kijken of zich daar geen grotere zaken achter verschuilen. Het is dus beter als je je op dit moment voluit inzet. Over de toekomst hebben we het later nog wel eens. Zijn er verder nog vragen?'
Jeroen hield zijn mond, maar Werkman was er niet van overtuigd dat hij niets meer te zeggen had. Toch besloot hij een eind te maken aan het gesprek. 'Is je vraag naar tevredenheid beantwoord?'
'Ik begrijp je verhaal,' gaf Jeroen wat besmuikt te kennen.
Typisch een antwoord van de nieuwe generatie die berekenend door het leven gaat. Nooit een open gesprek, maar voortdurend je onderhandelingspositie bepalen. Werkman zou er nooit aan kunnen wennen. 'Dat is in ieder geval een goed begin. Ik zal jullie op korte termijn duidelijkheid geven over onze inzet in de lopende onderzoeken, maar je begrijpt: deze nieuwe zaak heeft voorrang. Snelheid is belangrijk, maar denk erom dat we daarbij omzichtig en zorgvuldig te werk gaan. Ik heb het vanochtend al gezegd, maar kan het niet genoeg benadrukken. Het is een sexy zaak, waar ongetwijfeld publiciteit omheen zal komen en daar houdt het OM wel van.'
Werkman maakte aanstalten om achter zijn bureau plaats te nemen, en botste bijna op tegen Walter Koole, die net

binnenkwam. ‘Ah, Walter, welkom terug. Wat goed kerel, dat je ondanks je vakantie voor het weekend al wilde komen.’
De binnenkomst van Walter, de meest ervaren rechercheur van het stel, kwam precies op het juiste moment, en Werkman richtte zijn aandacht geheel op hem. Misschien daardoor was hij iets minder gereserveerd dan hij de afgelopen maanden tegenover hem geweest was, maar hij had al snel de indruk dat hij zich daar geen zorgen over behoefde te maken. In het begin was Werkman erg op zijn hoede geweest in de contacten met Walter, omdat hij de indruk had dat die erop gerekend had hoofdinspecteur te worden na het uitvallen van Visser. Hij was er nog niet helemaal uit, maar had de indruk dat Walter hem nu wel accepteerde. In ieder geval was zijn hartelijkheid op dit moment gemeend. Werkman hield van totale inzet als het om belangrijke zaken ging. Op dat vlak konden ze het in ieder geval met elkaar vinden.
‘Sorry, dat ik om negen uur niet kon, maar dan had m'n vrouw me vermoord,’ antwoordde Walter na hen beiden een hand gegeven te hebben. ‘Ernstige zaak lijkt me.’
‘Kun je wel zeggen. Maar vertel eerst, hoe was je vakantie, sneeuw gehad?’
‘Waarom je denk je dat ik zo vroeg weer terug ben? Nee, groene hellingen en minstens drie uur rijden voor een beetje sneeuw. Toch was het heerlijk. Stilte en geen toeristische hectiek. Weinig meer te vertellen. Ik heb van Heidekamp al gehoord over gisteravond. Al iets opgeschoten?’
‘We hebben vooralsnog één probleem en dat is de identiteit van het meisje. Bovendien hebben we haast. Ik werd vanochtend al gebeld door Ton met de vraag wie de pers gewaarschuwd had. Geen flauw idee dus. Maar ze hadden behoorlijk gedetailleerde informatie en zullen ons geen rust gunnen. Zonder dat we weten wie het meisje is, kunnen we niet echt starten. Eind van de middag ben ik met Wout naar Rijswijk…’
‘Wout? Nieuwe collega?’ lachte Walter.
‘Ja, Technische Recherche. Het lijkt me dus het beste dat jij zo met Jeroen alle details doorneemt. Jeroen was er gisterenavond bij, Roy was ziek maar was er vanochtend wel. That’s

the spirit. Er zijn bijzonder weinig aanknopingspunten, er is geen meisje vermist opgegeven dus we bellen alle scholen af. Kleding zegt niet veel, maar het lijkt op uitgaanstenue. Hoewel, dat weet je tegenwoordig niet meer met die jonge meiden. Verder een T-shirt met reclame opdruk, wat was het ook al weer?
'Esprit' wist Jeroen.
'Esprit, ja zoiets. In ieder geval een merk, dus dat zal ook niet veel opleveren.
Walter onderbrak hem. 'Esprit is sinds kort ook een scholengemeenschap'
'Een school? Wat een vreemde naam.'
'Ja, bij fusies gaan ze ineens commercieel doen, en over klantvriendelijkheid praten en zo. Het is een aantal middelbare scholen, verspreid over Amsterdam. Een nichtje van mij zit er toevallig op.'
Werkman had ineens haast. 'Dat is mooi. Jeroen, zeg tegen Roy dat hij in eerste instantie focust op deze scholen, samen met jou. Maar eerst praat je Walter bij over gisteravond. Denk erom dat het ook een kledingstuk van een vriendin kan zijn, die wisselen wat uit tegenwoordig. Walter, wij spreken elkaar.'
Jeroen was intussen opgestaan. Werkman liep onder het praten naar zijn bureau om de telefoon te pakken, toen hij Simon in de deuropening zag staan, die daar klaarblijkelijk al enige tijd stond. Simon sloeg Walter en Jeroen in het voorbijgaan wat geforceerd joviaal op de schouder en voegde hen toe: 'Goed zo heren, snel aan de slag, Het zou mooi zijn als we vanmiddag op de persconferentie iets te melden zouden hebben. We moeten een goede indruk maken.'
Werkman ontplofte bijna, maar hield zich in. 'Jeroen, nog één ding…', riep hij de twee rechercheurs na, '…haal iedereen bij elkaar, over twintig minuten precies, Ton hoeft niet, want het is een operationeel overlegje.' Werkman was naar de deur gelopen en deed die iets te hard dicht. 'Simon, ik accepteer niet dat je me met dit soort verrassingen overvalt waar de ondergeschikten bijzijn. Ik moet wel leiding kunnen geven. Bovendien verwacht ik dat ik erbij aanwezig ben als er besloten